

UCHWAŁA NR
RADY GMINY ZABRODZIE

z dnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2029”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153.), art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.), Rada Gminy Zabrodzie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2029”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Realizatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu.

§ 3. Źródłem finansowania Programu są dochody, o których mowa w art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, tj. dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 11¹, oraz dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 i art. 18¹ tej ustawy.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zabrodzie.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii.

Realizacja tych zadań odbywa się poprzez uchwalany przez Radę Gminy wieloletni program, który określa cele, zadania oraz sposób finansowania działań profilaktycznych i pomocowych.

Przedłożony „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2029” obejmuje działania w zakresie:

- zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej,
- udzielania wsparcia rodzinom, w których występują problemy uzależnień,
- prowadzenia profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej,
- wspierania instytucji, organizacji i stowarzyszeń,
- podejmowania interwencji w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości,
- realizacji działań edukacyjnych i profilaktycznych zgodnych z rekomendacjami KCPU.

Przyjęcie programu stanowi wypełnienie obowiązku ustawowego oraz pozwala na dalszą realizację działań służących mieszkańcom Gminy Zabrodzie.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE ZABRODZIE
NA LATA 2026-2029**

Spis treści

I WSTĘP.....	2
II UZALEŻNIENIA- ZARYS PROBLEMU	5
III PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	7
IV DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY ZABRODZIE	10
IV 1. Skala zjawiska na terenie Gminy Zabrodzie	10
IV 2. Diagnoza uzależnień w środowisku lokalnym- wyniki badań ankietowych.....	17
V ZASOBY LOKALNE UMOŻLIWIAJĄCE PROFILAKTYKĘ UZALEŻNIEŃ	19
VI CZĘŚĆ PROGRAMOWA	19
VI 1. Cel główny i cele szczegółowe Programu.....	19
VI 2. Przewidywane efekty realizacji Programu	<u>29</u> ~~28~~
VI 3. Realizacja i monitoring Programu.....	29
VI 4. Zasady finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii	30
VI 5. Zasady wynagradzania członków GKRPA.....	<u>31</u> ~~30~~

I WSTĘP

Według raportu Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)¹ uwzględniającego 52 kraje świata, na mieszkańca Unii Europejskiej przypada średnio 11,3 litra czystego alkoholu. Przynajmniej raz w miesiącu upija się 30% dorosłych. W w/w krajach od alkoholu uzależnionych jest 3,7% populacji – ok. 50 mln ludzi.

Z raportu „Zwrot w modelach konsumpcji, 2. edycja raportu: Alkohol w Polsce” wynika, że w trakcie dwóch pandemicznych lat całkowita konsumpcja czystego alkoholu na głowę mieszkańca Polski zmalała. W 2020 wyniosła 9,62 litrów per capita, w roku 2021 – 9,7 litrów per capita. Jest to spadek o odpowiednio 0,16 litra oraz 0,08 litra względem roku 2019 roku. Badanie wzorów konsumpcji alkoholu zrealizowane przez PARPA w 2020 roku pokazało, że 73% konsumentów alkoholu pije go w sposób umiarkowany, który nie niesie ze sobą poważnego ryzyka szkód zdrowotnych (do 6 litrów czystego alkoholu rocznie). 27% pije w sposób ryzykowny i szkodliwy (powyżej 6 litrów czystego alkoholu rocznie), przy czym 11,6% to osoby nadużywające alkoholu. Z raportu wynika także, że rośnie sprzedaż napojów spirytusowych, wśród których na znaczeniu zyskują segmenty tzw. alkoholu premium (np. rum, whisky i gin). Sposób konsumpcji alkoholu w Polsce przesuwają się w kierunku tzw. wschodniego modelu picia, z rosnącym udziałem napojów wysokoprocentowych kosztem tych o niskiej zawartości alkoholu oraz niskim udziałem wina.

Zażywanie substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież szkolną zbadano w 2024 r. w ramach międzynarodowego projektu: „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD). Audytoryjne badania ankietowe zrealizowano na próbie reprezentatywnej uczniów pierwszych klas (wiek: 15-16 lat) oraz trzecich klas (wiek: 17-18 lat) naszego kraju. Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ułożonych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży. Jak wynika z raportu, napoje alkoholowe są w naszym kraju najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 72,9% uczniów z młodszej grupy i 91,3% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem

¹ Jak piją Polacy? Jak wypadamy na tle świata? Raport OECD o spożyciu alkoholu, Monika Mikołajska, <https://www.medonet.pl/narodowy-test-zdrowia-polakow/zyj-zdrowiej,picie-alkoholu-jakwypadaja-polacy--nowy-raport-oecd,artykul,90827573.html> (data dostępu: 15.06.2025).

piło 39,1% piętnasto-szesnastolatków i 73,3% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 13,4% uczniów z młodszej grupy i 24,3% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 67,9% uczniów młodszych i 40,9% uczniów starszych².

Uzależnienie od narkotyków, określane także terminem „narkomania” jest postępującą chorobą prowadzącą do wyniszczenia organizmu (w skrajnych przypadkach do śmierci uzależnionego). Cechą charakterystyczną choroby jest konieczność przyjmowania środka odurzającego.

W oparciu o badania można stwierdzić, że ze wszystkich narkotyków najbardziej rozpowszechnione jest używanie marihuany i haszyszu. Według ostatniego badania przeprowadzonego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii (obecnie KCPU) i Kantar Polska z 2018 roku, w populacji generalnej marihuana była najczęściej używanym narkotykiem z odsetkiem 12,1%. Do jej zażywania kiedykolwiek w życiu przyznało się 19,1% badanych w wieku 15-34 lata, natomiast w całej badanej populacji (15-64 lata) wyższy odsetek odnotowano wśród mężczyzn – 16,4% niż wśród kobiet – 7,7%. Najwyższą skalę użycia marihuany lub haszyszu zanotowano wśród młodzieży w wieku szkolnym³. Natomiast badania ESPAD wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania przez młodzież substancji nielegalnych, niż legalnych, zwłaszcza alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz, w ciągu całego życia, używało tych substancji 16,9% młodszych uczniów i 33,1% starszych uczniów. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych wśród uczniów klas pierwszych jest amfetamina (4,2%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – także amfetamina (4,5%)⁴.

Przez wiele lat uzależnienie kojarzone było jedynie z zażywaniem substancji psychoaktywnych, jednakże coraz częściej kojarzy się ono również z czynnościami.

² J. Sierosławski, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 roku*, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2024.

³ *Uzależnienia w Polsce. Raport 2023*, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023, s. 17.

⁴ J. Sierosławski, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 roku*, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2024.

Uzależnienie behawioralne określa takie formy zachowań, które nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z wykonywaniem pewnych czynności (hazard, zakupy, granie w gry itp.), a ich specyfiką jest m.in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami czy czynnościami.

Formalnie, do grupy tych zaburzeń możemy zaliczyć jedynie zaburzenie uprawiania hazardu, ponieważ od maja 2013 (data opublikowania klasyfikacji DSM–V) występuje ono w klasyfikacji zaburzeń psychicznych Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego. Nieformalnie zaś za uzależnienie behawioralne należy uznać szereg zachowań, które stanowią przejaw patologii ze względu na intensywność ich podejmowania (i na konsekwencje, jakie ponosi jednostka), a nie sam fakt angażowania się w nie. Przykładami najczęstszych uzależnień behawioralnych są: zakupoholizm, fonoholizm, hazard, seksoholizm, pracoholizm, siecioholizm oraz zaburzenia odżywiania.

Współczesna wiedza o problematyce uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych nakazuje widzenie w nich zagrożenia o charakterze globalnym, które jednakże manifestuje się głównie na poziomie krajowym i lokalnym i właśnie w strukturach krajowych i regionalnych upatruje się coraz powszechniej skutecznych form reakcji na problem uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

Przygotowany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zabrodzie na lata 2026-2029 określa lokalną strategię w zakresie zarówno profilaktyki, jak i redukcji szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej. Istotnym elementem niniejszego programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Program opracowano zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia (NPZ), który jest podstawowym dokumentem polityki zdrowia publicznego wyznaczającym cel strategiczny i cele operacyjne oraz najważniejsze zadania do realizacji na rzecz zwiększenia liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenia społecznych nierówności w tym zakresie.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zabrodzie na lata 2026-2029 jest kontynuacją zadań realizowanych w roku ubiegłym. Stanowi spis działań będących jednocześnie zadaniami własnymi gminy w obszarze zagadnień społecznych określonych w ustawie o wychowaniu

w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz w ustawie o przeciwdziałaniu

narkomanii. Określa plan działań w zakresie profilaktyki, promocji zdrowia oraz minimalizacji szkód związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych oraz rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniem, a także często skorelowaną z nim przemocą domową. Warto podkreślić, iż uzależnienie od alkoholu czy narkotyków jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych z nią związanych.

II UZALEŻNIENIA- ZARYS PROBLEMU

Uzależnienia towarzyszą człowiekowi od dawna. W dzisiejszym świecie każdy człowiek w mniejszym, lub też w większym stopniu miał styczność z osobami uzależnionymi od alkoholu czy też innego rodzaju substancji psychoaktywnych. Obecnie, jest to niezmiernie istotny problem społeczny, przynoszący niewymierne szkody. Potrzebę przeciwdziałania temu zjawisku oraz pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym podnosi się już od wielu lat.

Uzależnienie wiąże się z silną potrzebą, psychicznym przymusem albo zażywania jakiejś substancji albo wykonywania określonej czynności – uzależnienia behawioralne. Bez względu na to, czy będzie to uzależnienie od alkoholu, leków, narkotyków czy też hazardu, zakupów albo seksu, prowadzi do koncentrowania się życia wokół tego, co jest przyczyną uzależnienia. A sama osoba uzależniona będąc ofiarą nałogu cierpi w zasadzie w każdej sferze życia: emocjonalnej, psychicznej, intelektualnej i fizycznej.

Ogólne rozważania odnoszące się do etiologii alkoholizmu i narkomanii ujmowane są w kategoriach:

- makrospołecznych- podłoże stanowią zmiany w życiu społecznym;
- mikrospołecznych- uwarunkowania biologiczne, psychiczne i społeczne poszczególnych jednostek w kontekście uzależnień.

Szkody spowodowane przez alkoholizm czy narkomanię można określić w trzech głównych wymiarach:

- indywidualnym - oddziaływanie negatywne na zdrowie psychiczne i fizyczne osób pijących;

- społecznym - negatywne oddziaływanie na zdrowie psychiczne i fizyczne członków rodziny, przemoc w rodzinie, zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, ubóstwo, bezrobocie itp.;
- ekonomicznym - koszty leczenia, wypadków drogowych, zaangażowania wymiaru sprawiedliwości, systemu pomocy społecznej i ubezpieczeń, leczenia odwykowego, przedwczesnej umieralności, spadku wydajności pracy itp.

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, natomiast narkomania, to uzależnienie od środków psychoaktywnych takich jak narkotyki, dopalacze. Z uzależnieniami tymi wiążą się zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowią one problem socjalny i przyczyniają się do występowania zjawisk patologii społecznych. Alkoholizm czy narkomania są ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu i/lub narkotyków przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

Uzależnienie nie jest jednak jedynym problemem, jakie może spowodować używanie substancji psychoaktywnych. To również szereg problemów psychicznych i fizycznych, społecznych i gospodarczych. Dlatego istotne jest, aby odpowiednio szybko reagować na zjawiska oceniane jako szkodliwe i niepożądane, a spowodowane używaniem np. alkoholu lub narkotyków.

Choć może się wydawać, że uzależnienie od czynności jest łagodniejsze niż od substancji psychoaktywnych, to jednak każdy typ uzależnienia jest tak samo groźną chorobą.

Jednym z wielu działań służących ochronie zdrowia, zmierzającym do zapobiegania problemom związanym z uzależnieniami jeszcze zanim te wystąpią, jest profilaktyka. Aby jednak ta przyniosła pożądane rezultaty, musi być prowadzona przede wszystkim w oparciu o programy i działania o potwierdzonej naukowo skuteczności.

Termin profilaktyka uzależnień oznacza świadome działanie nastawione na jednostki lub grupy społeczne mające na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie różnorodnym problemom z tym związanym zanim one wystąpią. Profilaktyka uzależnień polega na:

- ✓ eliminowaniu lub redukowaniu wpływu znaczących czynników ryzyka używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych,
- ✓ lub ich osłabianiu/kompensowaniu poprzez wzmacnianie czynników chroniących.

Czynniki ryzyka to wszystkie elementy (warunki środowiska, sytuacje, cechy i zmienne indywidualne) zwiększające ryzyko wystąpienia zachowań problemowych (stanowiących zagrożenie dla prawidłowego rozwoju lub funkcjonowania społecznego) i związanych z nimi szkód. Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych⁵. Wiedza na temat czynników ryzyka i czynników chroniących stanowi podstawę do opracowywania (i ewaluacji) skutecznych programów i strategii profilaktycznych.

Samorząd lokalny dysponując największą wiedzą o problemach swoich społeczności, może przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze adekwatne do problemów. Konsekwencje i szkody związane z używaniem środków odurzających usytuowane są w społecznościach lokalnych, mają swoją specyfikę wyznaczoną przez środowisko lokalne, lokalne problemy i zasoby, tu mogą być rozpoznane i tu powinny być rozwiązywane. Gmina, na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, stała się podmiotem właściwym do tego, aby zmierzyć się z problemami uzależnień występującymi w jej społeczności i podejmować zorganizowane, samodzielne działania dla lepszego radzenia sobie z nimi.

III PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie związane z uzależnieniem od alkoholu jest w Polsce ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zwana dalej ustawą. Zgodnie z ustawą „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy” (art. 4¹ ust.1 ustawy). W szczególności ustawodawca wskazał następujące obszary działań:

1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;

⁵ http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf (data dostępu: 15.06.2025).

2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;

3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;

5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;

6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Realizacja w/w zadań jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Gminny program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej lub inną jednostkę wskazaną w tym programie. W celu realizacji gminnego programu wójt może powołać pełnomocnika. Program ten sporządza się na okres nie dłuższy niż 4 lata.

Natomiast zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy także przeciwdziałanie narkomanii (art. 10 ustawy). Ustawodawca wskazał w szczególności następujące obszary działań:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;

- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Realizacja powyższych zadań, jest prowadzona w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Program opiera się na także na następujących aktach prawnych, m.in.:

- ✓ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- ✓ Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym;
- ✓ Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej;
- ✓ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- ✓ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ✓ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- ✓ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- ✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii to podstawowy dokument polityki społecznej i zdrowia publicznego, który służy realizacji kierunków i celów działań na rzecz poprawy zdrowia, w szczególności w obszarze problemów uzależnień, skierowany do mieszkańców Gminy Zabrodzie.

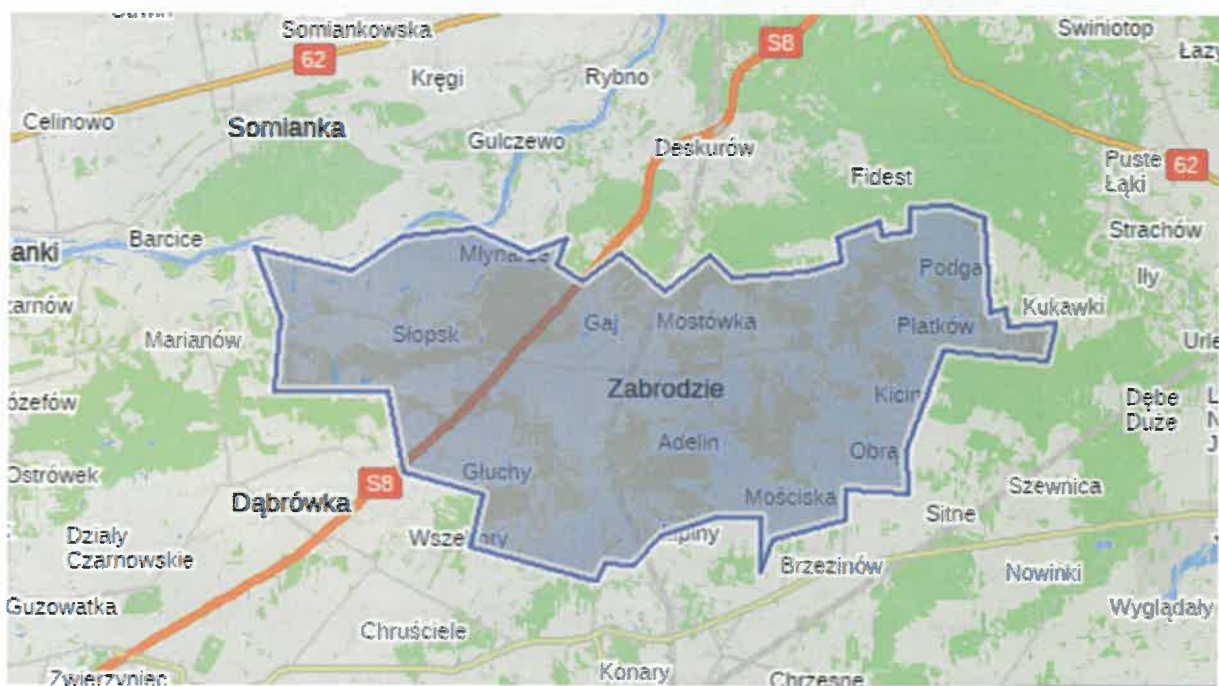
IV DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY ZABRODZIE

IV 1. Skala zjawiska na terenie Gminy Zabrodzie

Zabrodzie jest gminą wiejską położoną w północnej części województwa mazowieckiego w powiecie wyszkowskim. Gmina zlokalizowana jest w odległości około 45 km od Warszawy. Gmina Zabrodzie sąsiaduje z gminami: Wyszków - od północy (powiat wyszkowski), Tłuszcz - od południa (powiat wołomiński), Somianka - od zachodu (powiat wyszkowski), Dąbrówka - od zachodu (powiat wołomiński) i Jadów od wschodu (powiat wołomiński).

Powierzchnia gminy wynosi 92,03 km² i jest podzielona na 22 sołectwa. W przestrzeni Gminy największą powierzchnię zajmują użytki rolne - 68,9% powierzchni oraz grunty zadrzewione i zakrzewione - 23,7% powierzchni gminy.

Rysunek 1. Mapa z granicami Gminy Zabrodzie.

Gmina Zabrodzie według stanu na 31.12.2024 r. ma 6 069 mieszkańców, z czego 50,5% stanowią kobiety, a 49,5% mężczyźni. Liczba mieszkańców gminy w ciągu ostatnich trzech lat wzrosła.

Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2022-2024.

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego Gminy Zabrodzie

Gmina Zabrodzie ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -9. W 2024 roku na terenie gminy urodziło się 54 dzieci, a zmarły 63 osoby.

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Zabrodzie- lata 2022-2024.

	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2022	76	67	+9
2023	53	58	-5
2024	54	63	-9

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego Gminy Zabrodzie

Zgodnie z danymi z ewidencji ludności Urzędu Stanu Cywilnego w Zabrodziu w 2024 roku liczba osób w wieku przedprodukcyjnym przewyższała liczbę osób w wieku poprodukcyjnym. Największą zaś grupę stanowiła liczba osób w wieku produkcyjnym.

Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Zabrodzie wynosiła:

- w 2024 roku– 71 osób;
- w 2023 roku– 49 osób;
- w 2022 roku– 71 osób.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka

(art. 2 ust. 1 i art. 3 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu jest podstawową jednostką systemu pomocy społecznej Gminy Zabrodzie, w skład której wchodzi samodzielne stanowiska oraz zespoły.

W 2024 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu objął pomocą 101 rodzin z terenu gminy. **Dane zawarte w tabeli 2 wskazują, że w ostatnim roku zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.**

Tabela 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba rodzin ogółem	107	107	101

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu

Dane zawarte w tabeli 3 wskazują, że w 2024 roku zmalała liczba udzielonych świadczeń rzeczowych, pieniężnych oraz udzielonych porad.

Tabela 3. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Świadczenia rzeczowe	129	133	104
Świadczenia pieniężne	137	118	114
Świadczenia porady	259	245	168

Źródło: dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zabrodziu

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej na terenie Gminy Zabrodzie są niezmiennie od kilku lat długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz ubóstwo.

Tabela 4. Wybrane powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin⁶.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Niepełnosprawność	34	34	32
Bezrobocie	18	18	12
Ubóstwo	41	50	38
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	20	15	14
Długotrwała choroba	53	52	45
Alkoholizm	13	16	14

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 4¹ ust. 3 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta. W skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki

i rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 4 ww. ustawy), a zasady wynagradzania członków gminnych komisji określa rada gminy w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 5 ww. ustawy). Do ustawowych zadań gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych należy:

- ✓ inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (wymienionych powyżej) - (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy);

⁶ W jednym przypadku podstawą do udzielenia pomocy może być równocześnie kilka przesłanek.

- ✓ podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy);
- ✓ opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych - zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ww. ustawy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe);
- ✓ kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych (na podstawie upoważnienia wystawionego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) - (art. 18 ust. 8 ww. ustawy).

W 2024 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zabrodziu odbyła łącznie 15 posiedzeń, przeprowadziła 20 rozmów z osobami zgłoszonymi. Ponadto, GKRPA zaopiniowała 2 wnioski na sprzedaż napojów alkoholowych, które były zgodne

z uchwałą Rady Gminy w sprawie limitu i lokalizacji tych punktów oraz przeprowadziła 6 kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych. Szczegółowe dane dotyczące działalności Komisji za ostatnie 3 lata przedstawia tabela 5.

Tabela 5. Działalność GKRPA w latach 2022-2024.

Działalność GKRPA			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Posiedzenia Komisji- ogółem	13	11	11
Ogólne posiedzenia Komisji	13	11	15
Przeprowadzone rozmowy	36	34	20
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	5	5	6
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	4	4	2

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zabrodziu

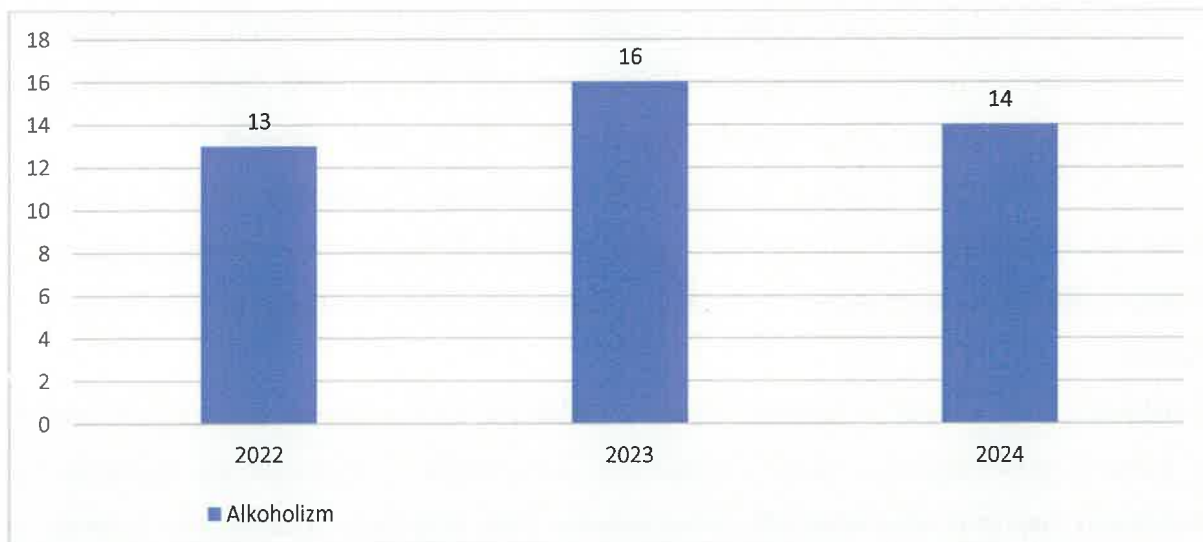
Członkowie GKRPA w latach 2022-2024 doskonalili swoje kompetencje biorąc udział w szkoleniach:

- 2022 rok- 1 szkolenie;

- 2023 rok- 4 szkolenia;
- 2024 rok- 1 szkolenie.

Dane GOPS w Zabrodziu wskazują, że w latach 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu ma tendencję dynamiczną- w 2023 roku liczba ta wzrosła, a w 2024 roku zmalała.

Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Zabrodzie z powodu uzależnień w latach 2022-2024.

Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Zabrodzie- ogółem 15, w tym:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5%- 14;
 - od 4,5% do 18%- 14;
 - powyżej 18%- 14.
- do spożycia w miejscu sprzedaży- (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5%- 1;
 - od 4,5% do 18%- 0;
 - powyżej 18%- 0.

Co prawda na terenie gminy Zabrodzie nie funkcjonuje Punkt Konsultacyjny, jednakże mieszkańcy gminy mogą nieodpłatnie korzystać z pomocy specjalistów świadczących pomoc w **Gminnym Punkcie Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszku**, działającym w ramach zawartych międzygminnych porozumień.

Na terenie Gminy Zabrodzie działają **trzy grupy wsparcia**: AA, dla anonimowych alkoholików, Al. ANON – dla osób współuzależnionych od alkoholu i Al.-ATEEN – dla osób dorosłych dzieci alkoholików.

Wśród ważniejszych oddziaływań profilaktycznych prowadzonych na terenie gminy Zabrodzie, skierowanych do dzieci i młodzieży należy wymienić:

- 2022 rok: realizacja rekomendowanego programu wychowawczo- profilaktycznego pn. „DEBATA”

Ilość osób uczestniczących:

I. Uczniów: 143.

- 2023 rok: realizacja rekomendowanych programów wychowawczo- profilaktycznych pn. „DEBATA”; „Cukierki”

Ilość osób uczestniczących:

I. Uczniów: 143.

- 2024 rok: szkolenia wśród nauczycieli szkół podstawowych pn.: „Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego. Przeciwdziałanie przemocy domowej – procedura Niebieskich Kart – jak to działa w praktyce zespołów interdyscyplinarnych. Rola, zadania, uprawnienia i obowiązki pracowników oświaty i innych podmiotów przy realizacji w/w procedury po zmianie przepisów Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej”; przeprowadzenie wśród uczniów programów pn. „Dobre wychowanie”; „Umysł na wysokich obrotach”; „DEBATA”

Ilość osób uczestniczących:

I. Uczniów: 690;

II. Nauczycieli: 92.

Nadużywanie/ uzależnienie od alkoholu jednego z członków rodziny sprzyja także pojawieniu się przemocy w tej rodzinie.

W latach 2022-2024 Zespół Interdyscyplinarny odbył w sumie 16 posiedzeń. W analizowanym okresie grupy diagnostyczno- pomocowe prowadziły działania łącznie w 67 rodzinach. Należy zauważyć, że w ostatnim roku zmalała liczba rodzin objętych działaniami.

Tabela 6. Zespół Interdyscyplinarny.

Zespół Interdyscyplinarny			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	6	6
Liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego z powodu przemocy domowej	17	30	20

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny w Zabrodziu

Dane zawarte w tabeli 7 wskazują, że w 2024 roku w porównaniu z 2023 rokiem zmalała liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta- A. Instytucją, która najczęściej wszczyna ową procedurę jest Policja.

Tabela 7. Liczba założonych Niebieskich Kart.

Procedura Niebieska Karta			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba założonych Niebieskich Kart- A	21	36	29

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny w Zabrodziu

IV 2. Diagnoza uzależnień w środowisku lokalnym- wyniki badań ankietowych

W 2025 roku na terenie Gminy Zabrodzie została zrealizowana diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane z problemem uzależnień w środowisku lokalnym. Z przeprowadzonego wśród pełnoletnich mieszkańców oraz uczniów szkół podstawowych badania ankietowego wynika, iż:

- Jako najbardziej powszechne uzależnienie występujące wśród mieszkańców gminy, badani uznali uzależnienie od alkoholu (łącznie 83% wskazało, że jest ono bardzo powszechne i dość powszechne). Na drugim miejscu znalazło się uzależnienie od narkotyków (łącznie 47%), a na trzecim- uzależnienie od dopalaczy (łącznie 41%).
- Większość pełnoletnich mieszkańców- 88% dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Respondenci, którzy dostrzegają potrzebę realizacji

działań z zakresu profilaktyki uzależnień zostali poproszeni o wskazanie, które z owych działań są w ich opinii najbardziej potrzebne. Badani wskazywali najczęściej na potrzebę udzielania wsparcia psychologicznego dla rodzin (34%), organizowania otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (24%) oraz prowadzenia warsztatów profilaktycznych dla uczniów (20%). Poza tym, ankietowani zaznaczali, że w tym zakresie ważne są: pomoc w integracji dzieci po okresie izolacji spowodowanym pandemią (11%) oraz ogólnopolskie kampanie profilaktyczne (9%).

- Wszyscy pracownicy GOPS dostrzegają potrzebę prowadzenia działań w zakresie profilaktyki uzależnień. Wskazywali najczęściej na potrzebę prowadzenia warsztatów profilaktycznych dla uczniów (60%). Mniejsze odsetki zaznaczyły organizowanie ogólnopolskich kampanii profilaktycznych (20%) oraz inne (20%).
- Problem alkoholowy wśród dzieci i młodzieży w Gminie Zabrodzie jest alarmujący, ponieważ 13% uczniów klas 4-6 oraz 38% uczniów klas 7-8 przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol. Poza tym do spożywania alkoholu przyznało się 1% uczniów klas 4-6 i 7% uczniów klas 7-8.
- Palenie wyrobów tytoniowych jest bardziej popularne wśród młodych mieszkańców gminy niż spożywanie alkoholu- 33% młodszych i 63% starszych uczniów z Gminy Zabrodzie wskazało, że osoby w ich wieku palą papierosy. Do palenia papierosów przyznało się 11% uczniów klas 4-6 i 13% uczniów klas 7-8. Niepokojące są również ilości wypalanych papierosów przez uczniów.
- Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków- 8% uczniów klas 4-6 oraz 15% uczniów klas 7-8 wskazało, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami lub dopalaczami. Poza tym, 3% uczniów klas 4-6 oraz 2% uczniów klas 7-8 przyznało, że ma za sobą inicjację narkotykową. Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby w ich miejscowości łatwe/trudne.
- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera, Internetu czy graniu w gry komputerowe. Uczniowie spędzają w ten sposób nawet powyżej 4 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu.
- Gry hazardowe są dość popularne wśród dzieci i młodzieży z Gminy Zabrodzie.

V ZASOBY LOKALNE

UMOŻLIWIAJĄCE PROFILAKTYKĘ UZALEŻNIEŃ

Grupy, instytucje oraz organizacje funkcjonujące na terenie gminy lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii należy zaliczyć do zasobów umożliwiających profilaktykę i terapię uzależnień od substancji odurzających. Wśród tych, które udzielają wsparcia mieszkańcom Gminy Zabrodzie znajdują się przede wszystkim:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zabrodziu;
- Zespół Interdyscyplinarny w Zabrodziu;
- Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Zabrodziu;
- Gminny Punkt Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszku;
- Spółdzielnia Socjalna „Integracja” w Adelinie;
- Komenda Powiatowa Policji w Wyszku;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszku;
- Placówki oświatowe z terenu Gminy Zabrodzie;
- Ośrodki Opieki Zdrowotnej;
- Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, które w swojej działalności zajmują się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych.

VI CZĘŚĆ PROGRAMOWA

VI 1. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Głównym celem wyznaczonym w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zabrodzie na lata 2026-2029 jest ograniczenie negatywnych skutków nadużywania alkoholu, narkotyków i uzależnień behawioralnych, a także podniesienie świadomości lokalnej społeczności w zakresie szkodliwości uzależnień dla zdrowia.

Profilaktyka prowadzona będzie, odpowiednio do stopnia ryzyka, na trzech poziomach:

- profilaktyka uniwersalna - adresowana do całej niezdiagnozowanej populacji i jej podgrup (dzieci, młodzieży, dorosłych, kobiet w ciąży); jej celem jest dostarczenie każdemu wiedzy i umiejętności niezbędnych do zapobiegania problemom;
- profilaktyka selektywna - adresowana do grup zwiększonego ryzyka, które z uwagi na szczególne warunki życiowe, podlegają działaniu licznych czynników ryzyka i są bardziej zagrożone występowaniem problemów i zaburzeń (np. dzieci alkoholików, dzieci z domów dziecka, dzieci adoptowane, młodzież, która „wypadła” ze szkoły, bezdomni itp.) jej celem jest opóźnianie inicjacji w zakresie różnych zachowań ryzykownych; profilaktyka selektywna jest dostosowana do specyficznych potrzeb danej grupy;
- profilaktyka wskazująca - adresowana do tych jednostek z grup ryzyka, u których występują wczesne sygnały problemów i liczne niepokojące zachowania (np. częste wargary, okresowe upijanie się); jej celem jest ograniczenie czasu trwania dysfunkcji; wymaga indywidualnej diagnozy i polega na redukowaniu czynników ryzyka obecnych w samej jednostce i w jej środowisku (np. rodzinnym); nie jest to jednak terapia.

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych na kolejnych stronach celów szczegółowych. Będzie to możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

I CEL SZCZEGÓŁOWY: Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i narkotyków.

Kierunki działań:

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym podejmowanie czynności zmierzających do objęcia leczeniem osób uzależnionych, motywowanie osób nadużywających alkoholu do podjęcia leczenia i przyjmowanie wniosków dotyczących kierowania na obowiązkowe leczenie odwykowe,
- Rozpowszechnianie informacji o możliwościach korzystania z pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz narkotyków, jak również

dla osób współuzależnionych m.in. poprzez rozpropagowywanie materiałów edukacyjno-informacyjnych w środowisku lokalnym;

- Diagnozowanie problemów rodzin z uzależnieniami i organizowanie pomocy dla wszystkich jej członków, w szczególności poprzez współudział w organizowaniu lokalnych narad i konferencji przy udziale Policji, dyrektorów szkół, GOPS oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w zakresie diagnozowania i wdrażania systemu pomocy rodzinom z problemami alkoholowymi;
- Współpraca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z dyrektorami szkół, przedszkoli, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i Policją w rozpoznawaniu zjawisk patologicznych wśród młodzieży szkolnej pod kątem ujawniania zagrożeń spowodowanych nadużywaniem napojów alkoholowych, narkotyków, dopalaczy i innych środków uzależniających;
- Opłacanie kosztów powołania biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, psychologa, psychiatry, radcy prawnego;
- Dofinansowanie zajęć terapeutycznych odbywających się w trakcie obozów organizowanych przez kluby abstynenckie i grupy wsparcia;
- Udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym.
- **Wskaźniki monitorujące (roczne):**
 - ✓ liczba opinii na wydanie zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych,
 - ✓ liczba przeprowadzonych rozmów motywujących z osobami z problemem uzależnień i współuzależnienia,
 - ✓ liczba osób biorących udział w zajęciach terapeutycznych,
 - ✓ liczba osób po zakończonym leczeniu odwykowym, którym udzielono wsparcia,
 - ✓ liczba rozpowszechnionych informacji,
 - ✓ liczba przeprowadzonych diagnoz.

Okres realizacji: lata 2026-2029

II CEL SZCZEGÓŁOWY: Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

Kierunki działań:

- Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym oraz z rodzin z problemem przemocy domowej;
- Umożliwianie osobom doznającym przemocy domowej korzystania ze specjalistycznej pomocy np. psychologicznej, prawnej, zdrowotnej, w tym finansowanie w Gminnym Punkcie Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszku konsultacji dla osób pijących ryzykownie/szkodliwie lub uzależnionych od alkoholu/narkotyków oraz ich rodzin (DDA), konsultacji korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc, konsultacji i wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, porad prawnych dotyczących przemocy domowej oraz uzależnień;
- Finansowanie w Gminnym Punkcie Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszku dyżurów konsultantów w zakresie specjalistycznej pomocy osobom uzależnionym od narkotyków i ich rodzinom;
- Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy domowej, udzielanie pomocy osobom/rodzinom doświadczającym przemocy, w tym wdrażanie procedury „Niebieska Karta”;
- Upowszechnianie informacji dot. dostępu do działań profilaktycznych i interwencyjnych oraz placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych i ich rodzin;
- Upowszechnianie informacji poprzez umieszczenie w ogólnodostępnych miejscach informacji o numerach telefonów zaufania;
- Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego. Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego i posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych, w których brali udział członkowie GKRPA,

- ✓ liczba osób z terenu Gminy Zabrodzie, którym udzielono wsparcia w Gminnym Punkcie Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszkowie;
- ✓ liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”,
- ✓ liczba działań informacyjnych,
- ✓ liczba kontraktów socjalnych zawartych z osobami uzależnionymi,
- ✓ liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS z powodu uzależnień.

Okres realizacji: lata 2026-2029

III CEL SZCZEGÓŁOWY: Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Kierunki działań:

- Prowadzenie edukacji publicznej społeczności lokalnej w zakresie problematyki uzależnień, w tym FAS oraz przeciwdziałania przemocy poprzez działalność informacyjną m.in. poprzez zakup broszur, plakatów, ulotek z hasłami profilaktycznymi i rozprowadzanie ich na terenie gminy,
- Organizowanie i finansowanie szkoleń dla grup zawodowych zajmujących się działaniami w obszarze profilaktyki problemowej, w tym FAS oraz przeciwdziałania przemocy (np. nauczycieli, członków GKRPA, pracowników socjalnych, pracowników służby zdrowia w obszarze profilaktyki problemowej i przeciwdziałania przemocy);
- Organizowanie i finansowanie dla przedstawicieli placówek pracujących z dziećmi i młodzieżą szkoleń obejmujących zagadnienia dotyczące skutecznych strategii profilaktycznych;
- Organizowanie i finansowanie szkoleń przygotowujących nauczycieli do realizacji programów rekomendowanych;
- Wsparcie finansowe realizowanych psycho-edukacyjnych programów profilaktycznych, warsztatów profilaktycznych, spektakli profilaktycznych (w tym rekomendowanych programów profilaktycznych) z zakresu profilaktyki uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych i przemocy dla dzieci

i młodzieży, a także dla ich rodziców prowadzonych na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych;

- Dofinansowanie różnych form artystycznych (spektakli teatralnych, koncertów, seansów filmowych, wystaw, pokazów) propagujących zdrowy i trzeźwy styl życia, realizowanych w powiązaniu z działaniami edukacyjnymi i profilaktycznymi (np. warsztaty, prelekcje, dyskusje), stanowiących element kompleksowych programów profilaktycznych rekomendowanych przez KCPU lub prowadzonych przez specjalistów w zakresie profilaktyki."
- Organizowanie i dofinansowanie wypoczynku letniego, zimowego, wycieczek, obozów wypoczynkowo-terapeutycznych dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym oraz innych form wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży;
- Finansowanie działalności świetlic środowiskowych, w których prowadzone są zajęcia socjoterapeutyczne, realizowane przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem;
- Dożywianie dzieci objętych programami naprawczymi w świetlicach środowiskowych, zakupy środków żywnościowych na imprezy okolicznościowe (m.in. Dzień Dziecka, zabawy choinkowe, wycieczki itp.);
- Organizacja oraz dofinansowanie lokalnych imprez, akcji oraz działań profilaktycznych w związku z udziałem w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych, m.in. „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Postaw na rodzinę”, „Dni Rodziny”;
- Doposażenie placówek realizujących Gminny Program w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do zajęć programowych i do prowadzenia zajęć sportowo-rekreacyjnych oraz finansowanie niezbędnych remontów;
- Wspieranie działań edukacyjnych oraz profilaktycznych polegających na organizowaniu lokalnych imprez profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych ze szczególną dbałością o to by nie kojarzyły się one z promocją alkoholu, a miały na celu integrację rodzin oraz mieszkańców i zagospodarowanie czasu wolnego bez alkoholu i używek, promocję zdrowego, bezpiecznego stylu życia, zdrowia psychicznego;

- Propagowanie i udostępnienie materiałów informacyjnych, prenumerowanie czasopism i literatury fachowej z dziedziny profilaktyki i leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych;
- Prowadzenie placówek wsparcia dziennego;
- Dofinansowanie do organizacji zajęć pozalekcyjnych, w tym zajęć sportowych (w tym zajęcia w kompleksie boisk sportowych ORLIK) dla dzieci i młodzieży realizowanych z wykorzystaniem elementów programów profilaktycznych i rekomendowanych przez KCPU lub prowadzonych przez osoby przygotowane do działań profilaktycznych.
- Organizowanie i finansowanie działań sportowych, olimpiad i konkursów promujących zdrowy styl życia, realizowanych w powiązaniu z działaniami edukacyjnymi i psychoprofilaktycznymi, stanowiących element szerszego programu profilaktycznego
- Finansowanie dożywiania dzieci uczęszczających na zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i socjoterapeutyczne;
- Upowszechnianie informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych oraz ich rodzin przez bieżącą aktualizację baz danych i ich udostępnianie;
- Prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych oraz włączanie się w ogólnopolskie kampanie edukacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, uzależnień behawioralnych i przeciwdziałania narkomanii;
- Działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz eliminowania z ruchu drogowego kierowców po użyciu środków odurzających, w tym współpraca z policją w zakresie wspólnego reagowania na występujące problemy (np. zakup alkometrów, narkotestów, sprzętu) i innych przedsięwzięć niezbędnych do realizacji różnych zadań związanych z profilaktyką uzależnień;
- Prowadzenie szkoleń dla osób posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba przeprowadzonych szkoleń,

- ✓ liczba zrealizowanych programów i kampanii profilaktycznych,
- ✓ liczba dzieci objętych dożywianiem uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach opiekuńczo-wychowawczych,
- ✓ liczba zakupionych materiałów edukacyjnych, ilość dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych,
- ✓ liczba przeprowadzonych rekomendowanych warsztatów profilaktycznych,
- ✓ liczba placówek prowadzących zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i inne formy opieki,
- ✓ liczba podmiotów współpracujących,
- ✓ liczba działań podjętych na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.

Okres realizacji: lata 2026-2029

IV CEL SZCZEGÓŁOWY: Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Kierunki działań:

- Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi polegająca na wymianie informacji, wspólnych inicjatywach na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy;
- Kontynuowanie współpracy z Policją w zakresie kontroli przestrzegania zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez placówki korzystające z zezwoleń na handel napojami alkoholowymi na terenie gminy;
- Współpraca z Policją w zakresie zapobiegania patologiom społecznym związanym z nadużywaniem alkoholu, narkotyków oraz przeprowadzanie spotkań profilaktycznych z dziećmi, młodzieżą w szkołach;
- Wsparcie materialne i organizacyjne podmiotów i organizacji oraz osób fizycznych zajmujących się problematyką profilaktyki;
- Prowadzenie badań, monitorowanie problemów społecznych, związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, diagnoza w obszarze uzależnień;
- Wspomaganie grup samopomocowych, organizacji społecznych, sportowych, kościelnych, szkolnych propagujących w swoich programach profilaktykę alkoholową i narkotykową;

- Wspieranie działań organizacji pozarządowych na rzecz osób prowadzących zajęcia przeciwdziałające alkoholizmowi oraz innym nałogom poprzez dofinansowanie do różnego rodzaju imprez profilaktycznych, zakupu sprzętu;
- Dofinansowanie imprez o charakterze kulturalnoturystycznym organizowanym przez stowarzyszenia i kluby abstynenckie, które mają na celu propagowanie idei trzeźwości, alternatywnych form spędzania czasu promowania zdrowego stylu życia oraz integracji mieszkańców Gminy Zabrodzie;
- Wsparcie edukacyjne, lokalowe i finansowe programów dla osób uzależnionych od alkoholu, realizowanych przez stowarzyszenia lub innych podmiotów zajmujących się statutowo rozwiązywaniem problemów alkoholowych;
- Udzielanie wsparcia materialnego i edukacyjnego dla inicjatyw podejmowanych przez podmioty zajmujące się statutowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba podmiotów i organizacji oraz osób fizycznych, którym udzielono wsparcia,
- ✓ liczba przeprowadzonych diagnoz,
- ✓ wysokość wydatkowanych środków finansowych,
- ✓ liczba instytucji i organizacji pozarządowych, które otrzymały dofinansowanie,
- ✓ liczba grup samopomocowych na terenie gminy,
- ✓ liczba uczestników grup samopomocowych funkcjonujących na terenie gminy,
- ✓ ilość organizacji, instytucji na terenie gminy, które realizują zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy.

Okres realizacji: lata 2026- 2029

V CEL SZCZEGÓŁOWY: Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

- Prowadzenie kontroli/ monitoringu punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży i poza miejscem sprzedaży;
- Informowanie właścicieli punktów sprzedaży alkoholu i sprzedawców dotyczące zasad sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz zachęcanie do udziału w akcjach skierowanych do klientów w/w punktów;

- Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy;
- Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- Kształtowanie właściwych postaw reagowania społeczeństwa w sytuacjach sprzedaży alkoholu, a w szczególności sprzedaż alkoholu osobom nieletnim i sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym;
- Sporządzanie opinii w celu wydawania i cofania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- Inne działania podejmowane w zakresie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba kontroli/monitoringu,
- ✓ liczba wydanych opinii,
- ✓ liczba interwencji,
- ✓ liczba spraw,
- ✓ liczba działań informacyjnych.

Okres realizacji: lata 2026-2029

VI CEL SZCZEGÓŁOWY: Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Kierunki działań:

- Finansowanie zatrudnienia socjalnego uzależnionym od alkoholu i/lub narkotyków po zakończonym programie psychoterapii w zakresie leczenia odwykowego;
- W przypadku utworzenia centrum integracji społecznej finansowane będzie funkcjonowanie CIS proporcjonalnie do liczby osób uzależnionych od alkoholu, biorących udział w oferowanych przez nie zajęciach integracyjnych;
- Tworzenie warunków do godnego, zdrowego i higienicznego życia w abstynencji, poprzez zatrudnienie socjalne, finansowanie przeprowadzek do mieszkań socjalnych oraz remonty tychże mieszkań, w ramach działań interwencyjno-motywacyjnych, dla osób objętych programem profilaktyczno-socjalnym w GOPS i działaniami GKRPA.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba osób po zakończonym programie psychoterapii w zakresie leczenia odwykowego, którym sfinansowano zatrudnienie.

Okres realizacji: lata 2026-2029

VI 2. Przewidywane efekty realizacji Programu

Przewidywane efekty realizacji programu:

- 1) podniesienie świadomości mieszkańców gminy Zabrodzie wobec skutków uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych;
- 2) zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem spożycia napojów alkoholowych oraz redukcję dostępności i zapotrzebowania na substancje narkotyczne,
- 3) udzielenie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom,
- 4) zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach poprzez modyfikowanie stylu życia, wolnego od wszelkich używek szczególnie wśród dzieci i młodzieży, a także innych uzależnień w tym uzależnień behawioralnych.

VI 3. Realizacja i monitoring Programu

Głównym realizatorem zadań zawartych w Programie jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, powołana Zarządzeniem Wójta Gminy Zabrodzie Nr 0050.41.2021 z dnia 24 maja 2021 r. Komisja działa w oparciu o regulamin określający zasady jej funkcjonowania. Jednakże, aby zapobiegać negatywnym zjawiskom społecznym, należy włączyć do współpracy/współrealizacji Programu następujące podmioty:

- ✓ komórki organizacyjne Urzędu Gminy Zabrodzie oraz jednostki organizacyjne Gminy, będące dysponentami środków finansowych na realizację powierzonych zadań,
- ✓ placówki oświatowe,
- ✓ placówki służby zdrowia,
- ✓ Komendę Powiatową Policji w Wyszkanie,
- ✓ organizacje pozarządowe,
- ✓ organizacje kościelne, kościoły i związki wyznaniowe,
- ✓ Prokuraturę Rejonową w Wyszkanie,
- ✓ Sąd Rejonowy w Wyszkanie,
- ✓ Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Wyszkanie,
- ✓ SANEPID w Wyszkanie,
- ✓ Gminny Punkt Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszkanie,

- ✓ Zespół Interdyscyplinarny.

Zadania Programu będą realizowane poprzez:

- ✓ Zlecanie zadań innym gminnym jednostkom organizacyjnym – w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych;
- ✓ Zakupy i zlecenia zewnętrzne (konkursy ofert, zamówienia publiczne, bez stosowania ustawy prawo zamówień publicznych).

Monitoring programu będzie realizowany poprzez:

- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na bieżąco kontroluje realizację poszczególnych zadań Programu, realizowanych przez instytucje i organizacje pozarządowe, a także przedkłada do 31 marca Wójtowi Gminy roczny raport z realizacji zadań zawartych w Programie za rok poprzedni;
- ✓ Realizatorzy Programu składają do koordynatora programu sprawozdanie z realizacji zadań;
- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych corocznie składa Wójtowi Gminy sprawozdanie z prac Komisji;
- ✓ Wójt Gminy sporządza raport z wykonania w danym roku gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji, który przedkłada Radzie Gminy w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport;
- ✓ Wójt Gminy sporządza na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, i przesyła ją do Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

VI 4. Zasady finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Źródłem finansowania zadań Programu są środki finansowe budżetu Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z dodatkowych opłat od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o objętości do 300 ml, a także ze środków własnych gminy zawartych w budżecie gminy w latach obowiązywania Programu.

Zadania w ramach niniejszego Programu mogą być również finansowane z dotacji celowych Wojewody oraz Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, darowizn, zapisów i innych wpływów od osób prawnych i fizycznych oraz funduszy europejskich.

Beneficjent Programu realizując zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi jest zobowiązany złożyć wniosek o dofinansowanie zadania z czterodniowym wyprzedzeniem.

Wniosek o dofinansowanie powinien zawierać uzasadnienie, listę planowych uczestników, program realizowanego zadania oraz harmonogram wydatków.

VI 5. Zasady wynagradzania członków GKRPA

Członkowie Komisji, z wyłączeniem Przewodniczącego Komisji, otrzymują wynagrodzenie 200,00 zł brutto (słownie: dwieście złotych brutto) za każde posiedzenie Komisji. Wynagrodzenie Przewodniczącego Komisji ustala się w wysokości 300,00 zł brutto (słownie: trzysta złotych brutto) za każde posiedzenie Komisji. Podstawą do wypłacenia wynagrodzenia stanowi podpis członka Komisji na liście obecności z posiedzenia lub protokół kontroli placówek handlowych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

Członkom Komisji, którzy z tytułu wykonywania funkcji odbywają podróże służbowe (szkolenia, konferencje, seminaria) przysługuje zwrot kosztów podróży na zasadach przyjętych dla delegacji służbowych.”